

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/chern.v1.2025.16>**Ю. І. Тюря**

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»
orcid.org/0000-0001-7732-3535

ЦИФРОВА ЕВОЛЮЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ГАЛУЗІ

У статті розглядається актуальна проблема цифрової трансформації юридичної галузі та розвитку цифрової компетентності правників в умовах глобальної цифровізації. Досліджено ключові аспекти впровадження інформаційних технологій у юридичну практику, проаналізовано сучасні тенденції та виклики цифрової трансформації правничої сфери.

У контексті цифровізації європейського простору, зокрема через ініціативу Європейської комісії «Цифрове десятиліття», юридична сфера зіткнулася з необхідністю адаптації до нових реалій та фундаментальної трансформації. Поява нових викликів, таких як регулювання цифрових активів, новітніх форм електронної комерції та протидія кіберзлочинності, вимагає від правників розвитку принципово нових компетентностей. Важливим інструментом у цьому процесі стала європейська рамкова система DigComp, що визначає стандарти цифрових навичок і слугує орієнтиром для професійного розвитку фахівців юридичної сфери відповідно до амбітних планів ЄС щодо цифрової модернізації економіки до 2030 року.

На основі актуальних досліджень та статистичних даних у статті розкрито принципові переваги цифрової трансформації, зокрема: мінімізація людських помилок, підвищення операційної ефективності, покращення клієнтського досвіду, вдосконалення управління знаннями та впровадження предикативної аналітики.

У роботі встановлено, що основною перешкодою для успішної цифрової трансформації є не відсутність технологічних рішень, а низька цифрова компетентність і психологічна неготовність правничої спільноти до змін. Запропоновано комплексний підхід до прискорення цифрової трансформації галузі, який включає системні зміни в освітній сфері, трансформацію корпоративної культури юридичних фірм, розробку державних стандартів цифрової компетентності юристів і створення програм фінансової підтримки цифровізації.

Ключові слова: цифрова трансформація, цифрова компетентність, юридична галузь, електронний нотаріат, оптимізація юридичної діяльності.

Tiuria Yu. I. DIGITAL EVOLUTION OF THE LEGAL INDUSTRY

The article examines the current issue of digital transformation in the legal industry and the development of digital competency among legal professionals in the context of global digitalization. Key aspects of implementing information technologies in legal practice are explored, and modern trends and challenges of digital transformation in the legal field are analyzed.

In the context of the digitalization of the European space, particularly through the European Commission's initiative "Digital Decade", the legal sector faces the need to adapt to new realities and undergo a fundamental transformation. The emergence of new challenges, such as the regulation of digital assets, new forms of e-commerce, and combating cybercrime, requires legal professionals to develop entirely new competencies. An important tool in this process has been the European framework system DigComp, which defines standards for digital skills and serves as a benchmark for the professional development of legal specialists in line with the EU's ambitious plans for digital modernization of the economy by 2030.

Based on current research and statistical data, the article outlines the key advantages of digital transformation, including: minimizing human errors, increasing operational efficiency, enhancing client experience, improving knowledge management, and implementing predictive analytics.

The study establishes that the main obstacle to successful digital transformation is not the lack of technological solutions, but rather low digital competence and the psychological unpreparedness of the legal community for change. A comprehensive approach to accelerating the digital transformation of the industry is proposed, which includes systemic changes in the educational sector, transformation of the corporate culture of law firms, development of national standards for legal professionals' digital competence, and the creation of financial support programs for digitalization.

Key words: digital transformation, digital competence, legal industry, electronic notary, optimization of legal activities.

¹ Дослідження проведено на виконання міжнародного проекту у сфері освіти «Безпечний штучний інтелект: європейський правовий вимір» [101176092, спільний проект НТУ «Дніпровська політехніка», Еразмус+ Фонду Жана Моне і Європейського виконавчого агентства з питань освіти й культури (ЕАЕСА)]. Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення її змісту, який відображає виключно погляди та думки автора, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі інформаційні технології стають ключовим чинником розвитку економіки та суспільства. Практично всі економічно розвинені країни розглядають IT-сферу як стратегічний напрямок підвищення національної конкурентоспроможності та забезпечення національної безпеки. Процеси цифровізації охоплюють дедалі більше сфер життєдіяльності, докорінно трансформуючи професійну діяльність і суспільні відносини.

Особливої актуальності цифрова трансформація набуває в контексті європейської стратегії розвитку. У березні 2021 року Європейська Комісія представила ініціативу «Цифрове десятиліття», що передбачає комплексний план цифрової модернізації економіки та суспільства до 2030 року. Основними пріоритетами визначено розвиток цифрової грамотності населення, створення сучасної цифрової інфраструктури, стимулювання цифрової трансформації бізнесу та модернізацію державних послуг. Визначено, що до 2030 року в ЄС принаймні 80 % всіх дорослих громадян мають володіти базовими цифровими навичками та повинно бути створено не менше 20 мільйонів робочих місць для спеціалістів IT-сфери [1].

Юридична сфера перебуває в епіцентрі цих трансформаційних процесів. Швидкий розвиток цифрових технологій створює принципово нові виклики для правового регулювання: поява цифрових активів, нових форм електронної комерції та кіберзлочинності вимагає розробки інноваційних правових механізмів регулювання та захисту. Сучасний юрист опиняється в умовах, де професійна компетентність безпосередньо залежить від здатності ефективно працювати з інформаційними технологіями, які стали невід'ємним інструментом у повсякденній роботі правників, дозволяючи ефективно обробляти великі обсяги інформації та вирішувати широкий спектр професійних завдань [2].

Дослідження щодо релевантності робочого середовища демонструють критичну важливість інформаційних технологій для професійної діяльності. Зокрема, за даними компанії Coveo, працівники витрачають понад 3,6 години щодня на пошук інформації, а співробітники IT-сфери – до 4,2 години. Більше ніж 31 % опитаних зазначають, що складнощі з пошуком необхідної інформації призводять до емоційного вигорання та зниження мотивації [3].

Таким чином, в умовах цифрової трансформації цифрова компетентність перетворюється з додаткової навички на критично важливий професійний інструмент правника. Здатність працювати з великими масивами даних, використовувати сучасні технологічні рішення та миттєво адаптуватися до змін інформаційного середовища стає неодмінною умовою успішної професійної реалізації в юридичній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою дослідження стали наукові праці вітчизняних дослідників, зокрема М. В. Дубняк, І. В. Міщенко, аналітичні матеріали провідних Legal-платформ, таких як Thomson Reuters Institute, The impact lawyers, Lexzur та Notarize, а також електронні ресурси міжнародних та національних юридичних спільнот.

Мета статті визначити основні напрямки та особливості цифрової трансформації юридичної

галузі, окреслити ключові переваги впровадження цифрових технологій у правничу практику та виявити основні бар'єри, що перешкоджають ефективній цифровізації юридичної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Сучасні темпи технологічного прогресу висувають принципово нові вимоги до професійної компетентності фахівців різних галузей, зокрема і юридичної сфери. У центрі цих трансформацій перебуває рамкова система цифрової компетентності для громадян DigComp, яка більше десятиліття слугує визначальним інструментом формування цифрових навичок у Європейському Союзі [4]. DigComp використовується з метою розробки інструментів оцінки компетентностей, створення навчальних курсів і матеріалів, визначення професійних цифрових профілів у контексті працевлаштування, освіти та навчання, а також для соціальної інтеграції.

Еволюція цифрової компетентності відображає складні процеси глобальної цифровізації. Від моменту першої публікації у 2013 році система DigComp пройшла чотири ітерації, постійно адаптуючись до стрімких технологічних змін. Четверта версія фреймворку, представлена у березні 2022 року, враховує новітні технологічні явища: штучний інтелект, Інтернет речей, Big Data та істотно нові умови для організації дистанційної роботи [5].

Принциповою особливістю сучасного етапу цифровізації є перетворення цифрової грамотності з додаткової навички на обов'язкову компетентність. Європейський Союз визначив цифрову компетентність однією з восьми ключових компетентностей, необхідних для повноцінної життєдіяльності в сучасному світі [6]. Це означає, що володіння цифровими технологіями стає не просто перевагою, а критично важливим професійним інструментом. Дедалі роботодавці частіше висувають вимоги до цифрової компетентності навіть для професій, що традиційно не були пов'язані з інформаційними технологіями. Мінімально необхідний рівень комп'ютерної грамотності дозволяє оптимізувати кадровий потенціал, гнучко адаптувати виробничі процеси до впровадження інноваційних технологічних рішень [7].

Вітчизняний контекст цієї проблеми додатково ускладнюється викликами воєнного часу та необхідністю прискореної повоєнної відбудови. Міністерство цифрової трансформації України наголошує, що цифрова трансформація економіки та суспільства є ключем до відновлення країни, створення нових робочих місць і забезпечення сталого розвитку.

Існуюча проблема розвитку цифрової компетентності юриста тісно пов'язана з глобальною цифровою трансформацією юридичної сфери. Інтеграція технологій кардинально змінює спосіб надання

та отримання юридичних послуг. Сучасні клієнти очікують від юридичних послуг максимальної зручності, прозорості та індивідуального підходу. Цифрові технології створюють нові канали комунікації, дозволяють здійснювати глибший аналіз потреб і надавати рекомендаційні консультації.

Дослідження Thomson Reuters Institute демонструє, що 83 % юридичних фірм розглядають цифрову трансформацію як центральний елемент своєї стратегічної діяльності. Це принципово новий підхід до надання правничих послуг, який докорінно змінює традиційні уявлення про роботу юриста [8].

Новий звіт Digital Strategy Report, підготовлений Thomson Reuters Institute на основі 115 інтерв'ю з керівниками юридичних фірм у всьому світі, демонструє цікаву тенденцію. Близько 46 % юридичних фірм, які брали участь у дослідженні, віднесли себе до категорії «лідерів» – тобто тих, для кого цифрова трансформація не тільки важлива, а і є центральною складовою професійної діяльності. Ці компанії активно впроваджують інновації, переосмислюючи існуючі робочі процеси та бізнес-моделі.

Принципова особливість сучасної цифрової трансформації полягає в реінжинірингу існуючих робочих процесів. Мова йде не просто про впровадження окремих технологічних рішень, а про глибоку інтеграцію цифрових інструментів у повсякденну операційну діяльність. Технології можуть охоплювати весь життєвий цикл юридичного супроводу – від первинної консультації до управління справами та віртуальних судових засідань. Одночасно з цим технологічні рішення усувають географічні бар'єри та часові обмеження, створюючи принципово нові можливості взаємодії з клієнтами. Загалом цифровізація призводить до підвищення операційної ефективності, точності та співпраці як зовні, так і всередині організації.

До суттєво важливих переваг цифрової трансформації юридичної галузі, що докорінно змінюють традиційні підходи до надання правничих послуг, можна віднести:

Мінімізацію людських помилок. У високоризикованій юридичній сфері помилки можуть мати критичні наслідки. Застарілі процеси, що базуються на ручному введенні даних, перегляді документів і управлінні справами, традиційно були вразливими до людського фактора. Сучасні цифрові інструменти – розумні контракти, автоматизоване подання документів і юридичні пошукові системи на основі штучного інтелекту – забезпечують принципово новий рівень точності. Автоматизовані алгоритми здатні самостійно коригувати помилки в режимі реального часу, створюючи своєрідну «страховку» від потенційно негативних наслідків цих помилок, підвищуючи якість надання юридичних послуг.

Підвищення операційної ефективності. Сучасне корпоративне програмне забезпечення – системи управління справами, автоматизований документообіг, платформи для eDiscovery та хмарні засоби співпраці – суттєво скорочують як часові, так і адміністративні витрати. Правники отримують можливість миттєвого доступу до файлів з будь-якої локації та використання типових шаблонів, не витрачаючи багато часу і зосереджуючись на виконанні ключових завдань. Своєю чергою такі інструменти забезпечують значно швидшу реакцію на запити клієнтів, оскільки фахівці можуть миттєво знаходити необхідну інформацію для відповідей на запитання та відстежувати документи, потрібні для просування справи.

Покращення клієнтського досвіду. Онлайн-портали, мобільні додатки, персоналізація та AI-чатботи дозволяють забезпечити цілодобовий доступ до інформації про справу та комунікацію. Дослідження показують, що 80 % клієнтів заявили, що з більшою ймовірністю співпрацюватимуть з юридичною фірмою, яка забезпечує персоналізований контент [9]. Цифрові інструменти дозволяють реалізувати персоналізацію завдяки використанню даних для прогнозування потреб клієнтів, враховуючи актуальні події та їх індивідуальні вподобання.

Водночас можливість надавати віртуальний зворотний зв'язок стала важливим елементом клієнтського досвіду. Сучасні дослідження свідчать, що своєчасні та зручні методи віртуального зворотного зв'язку цінуються як наявними, так і потенційними клієнтами навіть більше, ніж особисті зустрічі з юристом [10]. Відповідно компанії, які впроваджують такі технологічні рішення, мають перевагу в залученні нових клієнтів і утриманні існуючих.

Боти та/або мобільні додатки надають можливість швидко та якісно отримати і використати дані з інформаційних баз, державних реєстрів, «тримаючи руку на пульсі». Нині кожна людина може ознайомитися з найактуальнішим законодавством, маючи доступ до Інтернету.

Поряд з цим найуспішніші юридичні компанії використовують методіку картування клієнтського шляху (customer journey mapping), що дозволяє їм глибше зрозуміти потреби клієнтів та ефективніше конвертувати потенційні запити у реальні угоди.

Удосконалення управління знаннями. Як свідчить статистика співробітники витрачають у середньому 3,6 години щодня на пошук інформації. Сучасні пошукові системи на основі штучного інтелекту й цифрові бази даних забезпечують структурований доступ до величезних масивів судової практики, прецедентів і нормативних актів безпосередньо в робочих процесах юристів. Ефективніше управління знаннями підвищує

продуктивність внутрішніх процесів, звільняючи фахівців від рутинного пошуку інформації та дозволяючи концентруватися на вирішенні фахових завдань.

До того ж юристові необхідно слухати історії клієнтів, проводити брифінги, вивчати свідчення, щоб знайти те, що допоможе виграти справу. Часом обсяги інформації настільки великі, що на пошук можуть піти місяці та/або навіть роки, яких немає. Іноді це нагадує пошук голки у стозі сіна. Машинне навчання, штучний інтелект дозволяють швидко знайти найважливішу інформацію.

Застосування предикативної аналітики. Використання великих даних та предикативної аналітики є ще однією сферою, де цифровізація має значний вплив. Юридичні фірми дедалі частіше застосовують складні алгоритми аналізу даних для прогнозування результатів судових справ, ідентифікації потенційних ризиків тощо. До суттєво важливих переваг цифрової трансформації юридичної галузі, що докорінно змінюють традиційні підходи до надання правничих послуг і прийняття більш обґрунтованих рішень. Предикативна аналітика, що базується на великих обсягах даних, може допомогти юристам розробляти ефективні стратегії ведення справ. Це не тільки підвищує шанси на успіх, але й створює додаткову цінність для клієнтів [11].

Показовим прикладом ефективності використання цифрових технологій є автоматизація аналізу законодавства. У звичайному 90-хвилинному огляді законодавства юрист може ретельно вивчити 30 положень, приділяючи кожному в середньому три хвилини. Застосування генеративного штучного інтелекту дозволяє скоротити час такого аналізу на 98 % – з 90 хвилин до приблизно двох [12].

Наразі цифровізація юридичної діяльності демонструє виняткові кількісні результати. Дослідження показують, що впровадження цифрових технологій дозволяє заощадити понад 23 % робочого часу юриста, що еквівалентно двом додатковим годинам до середнього робочого дня. Особливо показовим є той факт, що 37 % робочого часу традиційно витрачаються на рутинні завдання, які можуть бути повністю або частково автоматизовані [13].

Отже, сучасний юридичний ринок перебуває в стані активної технологічної трансформації. Пандемія COVID-19 стала каталізатором принципових змін у професійній діяльності правників, продемонструвавши критичну важливість технологічної адаптивності.

Традиційне уявлення про роботу юриста як про процес з купами паперів, нескінченними судовими засіданнями та томами кодексів сьогодні кардинально змінюється. Цифрові технології перетворюють юридичну практику на високотех-

нологічну, мобільну та максимально ефективну сферу. Сьогодні значна частина інформації доступна в електронному вигляді – в реєстрах та базах даних. Проте, робота з цими джерелами часто ускладнюється різними форматами документів, великою кількістю посилань, неактуальною інформацією та відсутністю можливості для систематизації.

Попри очевидні переваги технологічної модернізації, юридична галузь стикається з низкою принципових бар'єрів, які ускладнюють процеси цифрової трансформації. Ключова проблема полягає не стільки в наявності інноваційних технологічних рішень, скільки в реальній готовності та спроможності юристів ефективно інтегрувати й використовувати ці інструменти, трансформуючи усталені професійні практики. Традиційна консервативність юридичної професії створює потужний внутрішній опір змінам, внаслідок чого навіть прогресивні технологічні рішення ризикують залишитися нереалізованими через психологічну неготовність і низьку цифрову компетентність правничої спільноти.

Навіть найбільш геніальні технологічні винаходи залишаються беззмисовними та нереалізованими, якщо правники не будуть мати необхідних навичок для їх впровадження і застосування. Це принципово новий виклик для консервативної за своєю природою юридичної професії – трансформація не стільки технологічного середовища, скільки професійного мислення та підходів до роботи.

Ця проблематика часто недооцінюється. Юридичні компанії можуть витрачати значні кошти на придбання новітнього програмного забезпечення, систем штучного інтелекту та інших цифрових інструментів, але якщо юристи не володіють необхідними навичками для їх застосування, ці інвестиції не принесуть очікуваного результату. Натомість вони можуть призвести до розчарування та неприйняття нових технологій.

Тому для успішної цифрової трансформації юридичні фірми мають зосередитися на інвестиціях у людський капітал, оскільки без належної підготовки фахівців навіть найсучасніші технологічні рішення залишаються лише можливостями. У цьому контексті основними завданнями мають бути: системне навчання персоналу сучасним цифровим технологіям, формування корпоративної культури, орієнтованої на технологічні інновації, поступова трансформація внутрішніх бізнес-процесів, рекрутинг талановитих фахівців, здатних поєднувати класичну юридичну діяльність з вміннями застосовувати цифрові технології, створення середовища, яке заохочуватиме співробітників до експериментування та впровадження нових підходів, та інше.

Водночас на шляху до повного впровадження цифрової трансформації юридичної галузі важ-

ливо максимально ефективно використовувати наявні інструменти, які вже довели свою результативність. Електронне подання документів, віртуальні засідання, системи обліку робочого часу, голосові асистенти та штучний інтелект для перевірки документів – це практичні рішення, що забезпечують оперативність, економію ресурсів і зручність для всіх учасників правового процесу. Вони створюють основу для подальшого розвитку галузі, дозволяючи оптимізувати роботу без необхідності значних структурних змін. Вже зараз значна кількість таких інновацій інтегрована в роботу правничих фірм, судів та інших установ, суттєво спрощуючи процеси й підвищуючи їхню продуктивність.

Наприклад, електронна подача документів, що допомагає подавати позови, заяви та інші процесуальні документи онлайн. Це зручно як для клієнтів, так і для правників, адже дозволяє сплачувати судові збори, штрафи чи пені в електронному форматі, зменшуючи витрати на пересилання документів поштою або доставлення фізичних копій до судів.

Віртуальні засідання, які ще під час пандемії COVID-19 стали життєво важливими для забезпечення безперервності правосуддя. Застосування відеоконференцій дозволяє: зменшити витрати на транспортування ув'язнених до суду; економити ресурси, пов'язані з утриманням інфраструктури; проводити засідання, дотримуючись соціальної дистанції тощо.

Впровадження політики віддаленої роботи співробітників. Хоча юридична сфера традиційно повільна до змін, пандемія COVID-19 довела, що юридична діяльність може ефективно функціонувати й в режимі віддаленої роботи. Не обов'язково розробляти абсолютно нові інструменти – можна інтегрувати вебконференції та системи операційного управління з вже наявними програмами чи сайтами для ефективного керування співробітниками, які працюють віддалено.

Застосування голосових технологій для диктування та транскрибації. Диктування завжди було важливим інструментом юридичної діяльності, адже люди можуть говорити швидше, ніж писати. Наприклад, диктування однієї сторінки тексту займає близько двох хвилин, тоді як написання тієї ж сторінки може зайняти приблизно 14 хвилин. Диктофонні мікрофони можна інтегрувати з програмами розпізнавання мовлення та програмами запису диктування.

Отже вже сьогодні українські юристи мають унікальну можливість підвищити свою конкурентоспроможність завдяки активному впровадженню та застосуванню технологічних рішень у професійну діяльність.

Крім того, цифрова трансформація державних послуг в Україні демонструє значні економічні

переваги. За оцінкою міністра цифрової трансформації Михайла Федорова, за 5 років цифровізація дозволила державі заощадити мільярди гривень, і цей потенціал економії продовжує зростати. Особливу увагу Мінцифра приділяє використанню цифрових технологій для подолання корупції, зокрема через впровадження проекту «Електронний нотаріат», який передбачає створення єдиної електронної системи для нотаріусів з можливістю надання послуг через відеозв'язок у застосунку «Дія» [14].

Показовим прикладом успішної реалізації подібної ініціативи є американська платформа Notarize, яка функціонує з 2015 року у всіх штатах США. Технологія віддаленої онлайн-нотаризації (RON), яку використовує Notarize, пропонує зручний процес отримання нотаріальних послуг через мобільні пристрої або комп'ютер. Процедура починається з завантаження необхідних документів та документа, що посвідчує особу з фотографією, після чого нотаріус проводить верифікацію особи шляхом перевірки даних у відповідних базах.

Після успішної ідентифікації клієнти заповнюють необхідні форми під керівництвом нотаріуса, а потім проводиться відеозустріч з нотаріальним агентом для остаточного підтвердження особи та нотаріального оформлення документа. Така система забезпечує не лише зручність та економію часу, але й високий рівень безпеки та надійності процесу нотаріального засвідчення.

Бізнес-модель Notarize передбачає отримання оплати як від нотаріусів, так і від клієнтів, що робить платформу економічно вигідною для всіх учасників процесу [15]. Такий підхід не лише спрощує доступ до нотаріальних послуг, але й оптимізує весь процес підготовки документів, що може стати корисним прикладом для розвитку подібних сервісів в Україні.

Таким чином, цифровізація перетворюється з технологічного тренду на фундаментальний інструмент трансформації юридичної практики, який змінює саму парадигму надання правничих послуг.

І на це є кілька причин:

- юристи усвідомлюють, що професія трансформується і що тепер для того, щоб вижити «професійно», необхідно використовувати технології у своїй роботі;
- автоматизація замінює юристів на початкових етапах. Наприклад, тепер для того, щоб подати документи на реєстрацію торгової марки, проконсультуватися з цивільних питань або скласти документ, не потрібно фізично йти до юриста. Все це можна зробити в чат-ботах, мобільних додатках та онлайн-платформах за лічені хвилини;
- кількість людей у світі, які не можуть дозволити собі юридичні консультації, залишається

ся дуже високою. Лише у США цей показник сягає 80 % у цивільних справах. Можна уявити, наскільки високим цей відсоток є в менш розвинених країнах. Головна причина – висока вартість послуг, брак часу (якщо йдеться про бізнес), а також незнання і недовіра до незнайомого фахівця.

Дійсно, висококваліфікованих спеціалістів не замінить жодна технологія, адже юриспруденція – не математика, і не існує єдиної формули успіху справи, яку б могли прорахувати боти. Проте традиційний шлях професійного становлення юриста, який зазвичай починається з базових адміністративних завдань – оформлення типових документів, підготовки простих процесуальних паперів і взаємодії з різними інстанціями – опиняється під загрозою через автоматизацію саме цих процесів. І хоча в українських реаліях масштабна технологічна трансформація юридичної галузі ще попереду, як початківцям, так і досвідченим правникам важливо усвідомити невідворотність цих змін та адаптувати свій професійний підхід. Замість того, щоб опиратися технологічному прогресу, юристам варто зосередитися на освоєнні та ефективному використанні нових інструментів, перетворюючи їх з потенційної загрози на конкурентну перевагу у своїй професійній діяльності.

Висновки. Підсумовуючи можна дійти висновку, що цифровізація юридичної сфери створює подвійний позитивний ефект: з одного боку, юристи отримують потужні інструменти для оптимізації своєї роботи, які дозволяють автоматизувати рутинні процеси, як-от складання типових документів, пошук релевантної судової практики чи аналіз великих масивів правової інформації, звільняючи час для більш складних інтелектуальних завдань та стратегічного планування; з іншого боку, клієнти юридичних послуг можуть використовувати різноманітні технологічні рішення для самостійного вирішення простих правових питань – від генерації базових договорів до отримання консультацій через чат-боти, що суттєво знижує їхні витрати на юридичний супровід і робить правову допомогу більш доступною для широкого кола споживачів.

Водночас головною перешкодою для цифрової трансформації виступає не відсутність технологій, а неготовність та низька цифрова компетентність правничої спільноти. Традиційна консервативність юридичної професії створює потужний внутрішній опір змінам.

З огляду на виявлені тенденції та проблеми, можна запропонувати комплексний підхід до прискорення цифрової трансформації юридичної галузі. В освітній сфері необхідно здійснити системні зміни, включивши до програм підготовки юристів обов'язкові курси з цифрової гра-

мотності та практичні заняття з використання юридичних технологій. Юридичним фірмам важливо зосередитися на трансформації корпоративної культури, впроваджуючи програми постійного підвищення цифрової кваліфікації співробітників і створюючи ефективні системи мотивації для освоєння нових технологій.

На державному рівні доцільно розробити стандарти цифрової компетентності для юристів і створити програми фінансової підтримки цифровізації малих юридичних фірм. Самим юридичним компаніям рекомендується розпочати з проведення аудиту цифрової готовності персоналу та поетапного впровадження цифрових інструментів, починаючи з найпростіших.

Такий комплексний підхід дозволить системно подолати розрив між технологічними можливостями та реальною готовністю юридичної спільноти до їх впровадження, забезпечивши сталий розвиток галузі в умовах глобальної цифровізації.

Література

1. Цифрова стратегія ЄС: EU4Digital. URL: <https://eufordigital.eu/uk/discover-eu/eu-digital-strategy/>
2. Дубняк М.В., Соловійова В.С. Цифрова трансформація юридичних послуг. Науковий журнал «Інформація і право». 2022. Вип. 2(41). С. 52–57. doi: 10.37750/2616-6798.2022.2(41).270363.
3. Report: Employees spend 3.6 hours each day searching for info, increasing burnout: VentureBeat. URL: <https://venturebeat.com/business/report-employees-spend-3-6-hours-each-day-searching-for-info-increasing-burnout/>
4. Digital Competence Framework for Citizens (DigComp): European Commission. URL: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/scientific-activities-z/education-and-training/digital-transformation-education/digital-competence-framework-citizens-digcomp_en
5. Digital Competences Framework (DigComp 2.2) update published: European Commission. URL: https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/news/digital-competences-framework-digcomp-22-update-published-2022-03-22_en
6. Проект оновленої Рамки цифрової компетентності для громадян України. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/6287-proekt_ramki_cifrovoi_kompetentnosti_gromadan_ukraini_digcompua_2_2.pdf
7. DigComp та штучний інтелект: перетин технологій та освіти у європейському контексті / Ю. І. Тюря // Міжнародний форум: безпечна, комфортна та спроможна територіальна громада: м. Дніпро, 11–13 жовтня 2023 р. – С. 341–343.
8. Law firm digital transformation efforts increasingly tied to firm strategy, new report shows: Thomson Reuters Institute. URL: <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/technology/digital-transformation-report-2023/>
9. Digital Transformation of Law Firms (+Examples): Whatfix. URL: <https://whatfix.com/blog/digital-transformation-law-firms/>

10. Krunoslav Ris. How Can Legal industry be Digitally Transformed? URL: <https://lumenspei.com/digital-transformation-legal-industry/>

11. The impact of digitalization on legal practice: The impact lawyers. URL: <https://theimpactlawyers.com/articles/the-impact-of-digitalization-on-legal-practice>

12. James Thomas, Geoffrey Banzi. Where to begin? Digital transformation for law. Document Classification: KPMG Public. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/uk/pdf/2024/07/digital-transformation-for-law.pdf>

13. Transform your Law Practice: Law Firms Management in the Digital Age: Lexzur. URL: <https://www.lexzur.com/transform-your-law-practice-law-firms-management-in-the-digital-age/>

14. Федоров розповів про топ-4 цифрових проєктів для боротьби з корупцією: що зміниться для українців: UNN. URL: <https://unn.ua/news/fedorov-zaiavyv-pro-top-4-tsyfrovykh-proiektiv-dlia-borotby-z-koruptsiiei-shcho-zminytsia-dlia-ukraintsiv>

15. Notarize online. Anywhere. Anytime: Notarize. URL: <https://www.notarize.com/>